

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3560

Vragen van het lid **Akerboom** (PvdD) aan de Minister voor Natuur en Stikstof over *het niet gebruiken van Europese fondsen omtrent roofdieren* (ingezonden 11 juli 2023).

Antwoord van Minister **van der Wal-Zeggelink** (Natuur en Stikstof) (ontvangen 5 september 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3280

Vraag 1

Kent u het bericht «Nederland laat miljoenen liggen om wolf te weren»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat Nederland geen gebruik maakt van Europese fondsen voor beleid rondom wolven, zoals het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (Elfpo), het instrument Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)-Interreg en het Gemeenschappelijk Landbouwfonds (GLB)? Zo ja, waarom niet? Zo nee, wat heeft Nederland aangevraagd en waarom is het mogelijk afgewezen?

Antwoord 2

Nederland maakt momenteel geen gebruik van Europese fondsen voor beleid rondom wolven. De afweging dat hiervan geen gebruik wordt gemaakt hangt van vele factoren af, zoals de behoefte aan extra middelen, verschillende voorwaarden per fonds, de wijze van aanvraag, de soorten instellingen/particulieren die in aanmerking komen en prioriteiten bij de departementen. Het kabinet heeft het Nationaal Strategisch Plan (NSP) opgesteld, aan de hand van de prioriteiten rond een veerkrachtige en duurzame landbouw uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zodat de middelen zo doelmatig mogelijk ingezet worden. Gezien de grote opgave waar de Nederlandse landbouw voor staat, is vooral prioriteit gegeven aan maatregelen die verduurzaming van de agrarische sector ondersteunen. Wel wil ik

¹ De Stentor, 4 april 2023, «Nederland laat miljoenen liggen om wolf te weren» (https://www.destentor.nl/politiek/nederland-laat-miljoenen-liggen-om-wolf-te-weren~a26a580f/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&cb=92f57589ba12124a5f651781cd2bface&auth_rd=1).

samen met provincies bezien in hoeverre wolfwerende maatregelen kunnen worden opgenomen in de NSP-regeling Niet-productieve investeringen op landbouwbedrijven. De regeling wordt momenteel door provincies ontwikkeld en zal ook door hen worden opgesteld.

Vraag 3

Hoeveel geld vanuit het ontvangen bedrag uit het Programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE)-fonds, circa 159 miljoen euro in de periode van 2014 tot en met 2021, is naar maatregelen en/of beleid rondom wolven gegaan en welke maatregelen zijn op basis van dit bedrag genomen met welk resultaat?

Antwoord 3

In de periode van 2014 tot en met 2021 is door Nederland geen geld uit het LIFE programma aangevraagd voor maatregelen en/of beleid rondom wolven.

Vraag 4

Kunt u aangeven welke mogelijkheden, voorwaarden en beperkingen er per fonds (LIFE-Programma, Elfpo, EFRO-Interreg en GLB) zijn voor wat betreft beleid en/of maatregelen en/of subsidies rondom wolven?

Antwoord 4

In de bijlage bij de beantwoording van vragen van uw Kamer (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2808) wordt uitgebreid beschreven welke mogelijkheden, voorwaarden en beperkingen elk fonds kent. Deze gelden ook voor beleid en/of maatregelen en/of subsidies rondom wolven. Ik verwijs u derhalve naar deze bijlage.

Vraag 5

Deelt u het inzicht dat Nederland moet leren samenleven met de wolf? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u het eens dat uitkomsten van het onderzoek van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) niet hoeven te worden afgewacht om in te zetten op samenleven met de wolf? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Doordat de wolf is teruggekeerd naar Nederland, is het vinden van een manier van samenleven met de wolf een gegeven. Zeker zolang het gaat om een Europees beschermde, inheemse soort. Daarmee is samenleven het uitgangspunt. Om op een goede manier te kunnen omgaan met de wolf in Nederland vind ik breed gedragen beleid van groot belang. Ter ondersteuning van het beleid heb ik de Raad voor de Dieraangelegenheden (RDA) gevraagd de maatschappelijke dialoog over de wolf vorm te geven en ten tweede om op basis daarvan advies te geven over hoe we in Nederland kunnen samenleven met de wolf en wat daarvoor nodig is. De eerste resultaten van de dialoog worden eind van dit jaar verwacht.

Het incident in Wapse vergroot de urgentie om te komen tot een breed gedragen beleidslijn. Ik wil daarom tijdens het op 7 september a.s. geplande Commissiedebat graag met uw Kamer in gesprek gaan over de terugkeer van de wolf, het beleid inzake de bescherming van de wolf en over hoe om te gaan met de wolf.

Vraag 6

Bent u het eens dat wolfwerende hekken de meest effectieve maatregelen zijn die kunnen worden genomen om samen te leven met de wolf? Zo nee, waarop baseert u dit? Zo ja, kunt u onderzoek aandragen waarom dit de beste maatregelen zijn, of welke andere niet-dodelijke maatregelen werken?

Antwoord 6

Op de website van BIJ12 zijn diverse maatregelen beschreven waarmee samenleven met de wolf mogelijk is.² Bij de maatregelen worden de onderzoeken vermeld waarop het betreffende advies is gebaseerd. Hieruit blijkt dat wolfwerende hekken een effectieve maatregel vormen om dieren te beschermen tegen aanvallen van de wolf.

² Wolvenschade voorkomen en/of beperken (bij12.nl)

Vraag 7

Deelt u de mening dat het van belang is om negatieve beeldvorming rond de wolf te voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De wolf is een inheemse soort die uit zichzelf naar Nederland is teruggekeerd en in staat blijkt om in aantal toe te nemen. Veel mensen zijn enthousiast over de terugkeer van deze soort en tegelijkertijd leeft bij veel mensen ook angst voor de wolf. De beeldvorming rond de wolf wordt gekleurd door de manier waarop de betreffende persoon aankijkt tegen de aanwezigheid van de wolf. Het staat eenieder vrij om een eigen beeld te vormen over de wolf.

Vraag 8

Deelt u de mening dat het beoogde maatschappelijk debat over de wolf wordt geëkaapt wanneer feitelijk onjuiste informatie over de mate van predatie, de deugdelijkheid van preventieve maatregelen, de beschermwaardigheid van roofdieren, hun rol voor de biodiversiteit en de juridische status van hun bescherming wordt verspreid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid om een feitenrelaas op te stellen over de rol van de wolf in de natuur, over de rol van jagers ten opzichte van de prooidieren voor de wolf en over de deugdelijkheid en effectiviteit van preventieve maatregelen?

Antwoord 8

In 2021 is een Factfinding studie uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (Kamerstuk 33 576, nr. 251).³ Deze studie is in gezamenlijke opdracht van het Ministerie van LNV, de 12 provincies (IPO) en BIJ12 opgesteld door en brengt feitelijk en wetenschappelijk onderbouwd de laatste stand van zaken van de wolf in Nederland in beeld en is mede opgesteld ter ondersteuning voor het te vormen beleid van Rijk en provincies. Het staat eenieder vrij om zich op eigen manier uit te laten over de feiten rond de wolf.

Vraag 9

Hoe rijmt u de uitspraak dat de aanblik van gedode schapen in een weiland «echt verschrikkelijk» is, terwijl er jaarlijks in de Nederlandse schapenhouderij sprake is van 220.000 schapen die onbedoeld sterven op de boerderij en 668.000 schapen die jaarlijks (niet zelden onverdoofd) worden geslacht?⁴

Antwoord 9

Ik begrijp dat het voor de houder van schapen een verschrikkelijk beeld is wanneer zijn dieren zijn aangevallen door een wolf. Dit beeld staat los van het slachten van schapen, dat conform de geldende regelgeving plaatsvindt.

Vraag 10

Deelt u de mening dat dergelijke uitspraken wellicht niet bijdragen aan een neutrale beeldvorming over de wolf? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u doen om neutrale en feitelijke beeldvorming over de wolf te creëren?

Antwoord 10

Het staat eenieder vrij zijn mening over de wolf te uiten.

Om de kennis over de wolf en het samenleven met de wolf in de samenleving verder te vergroten, verken ik de mogelijkheden voor een Landelijk informatiepunt wolf, waar mensen en organisaties terecht kunnen voor objectieve en deskundige informatie over de wolf. Het informatiepunt zal in een volgende fase samen met kennispartners, wetenschappelijke instellingen en brancheverenigingen voor gehouden dieren nader worden uitgewerkt.

³ De wolf terug in Nederland: Een factfinding study – Research@WUR

⁴ NOS, 28 maart 2023, «Kabinet houdt voorlopig vast aan beschermde status wolf» (<https://nos.nl/artikel/2469232-kabinet-houdt-voorlopig-vast-aan-beschermde-status-wolf>).

Vraag 11

Bent u er mee bekend dat met het LIFE-fonds ook communicatie- en voorlichtingsactiviteiten worden gefinancierd die zijn gericht op het oplossen van conflicten tussen mensen en wolven? Zo ja, waarom heeft u geen gebruik gemaakt van dit fonds voor een nationale campagne rondom de wolf? Zo nee, wanneer gaat u trachten dit fonds te gebruiken voor een nationale campagne over de wolf?

Antwoord 11

LIFE is het EU-subsidieprogramma bedoeld voor het realiseren van het Europese milieu, energie- en klimaatbeleid. Onder milieu valt ook natuur/biodiversiteit. LIFE is primair bedoeld ter bescherming van de wilde soorten, dus van de wolf in dit geval. Communicatie- en voorlichtingsactiviteiten voor het voorkomen van conflicten en het verhogen van de acceptatie en het samenleven met een beschermd diersoort passen ook binnen de mogelijkheden voor het indienen van voorstellen voor LIFE. Momenteel is er geen gebrek aan financieringsmogelijkheden voor deze activiteiten, waardoor een LIFE-aanvraag niet nodig is geweest. Zoals ik in het antwoord op vraag 10 heb aangegeven, verken ik de mogelijkheden voor een Landelijk informatiepunt wolf. Een eventuele nationale campagne vormt onderdeel van deze verkenning.

Vraag 12

Deelt u de mening dat maatschappelijke commotie over wolven, die schapen aanvallen «ondanks» wolfwerende omheiningen, kan worden voorkomen wanneer de overheid een meer adequaat preventie-, voorlichtings- en communicatiebeleid voert ten aanzien van de feitelijke, objectief gevalideerde situatie rond predatie door roofdieren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Antwoord 12

Zoals ik in mijn antwoord op vraag 10 heb aangegeven, verken ik de mogelijkheden voor een Landelijk informatiepunt wolf. Adequaat preventie-, voorlichtings- en communicatiebeleid vormen eveneens onderdeel van deze verkenning.

Vraag 13 en 14

Zijn er voorbeelden van bedrijfstakken waarin ondernemers worden gecompenseerd voor schade die via wettelijk verplichte preventie maatregelen te voorkomen zouden zijn geweest? Zo ja, welke? Zo nee, bent u bereid de uitzondering die nu geruime tijd is gemaakt voor veehouders te beëindigen? Geldt eenzelfde regime voor schade die optreedt door andere roofdieren, zoals de goudjakhals, de vos, de marter of roofvogels? Zo ja, waarom? Zo nee, geldt daar mogelijk dat schade alleen wordt betaald wanneer preventie maatregelen zijn getroffen?

Antwoord 13 en 14

Het vergoeden van schade is een provinciale bevoegdheid. Het is derhalve aan de provinciale overheden om te bepalen in welke gevallen wordt overgegaan tot uitbetaling en welke voorwaarden worden verbonden aan het uitbetaling van schadevergoedingen.

Vraag 15

Bent u ermee bekend dat additioneel aan preventieve maatregelen, ook aanvullende arbeidskosten voor veehouders om de beschermende omheining te controleren, te onderhouden of te verplaatsen kunnen worden aangevraagd via Elfpo? Zo ja, waarom heeft u dit nog niet gedaan? Zo nee, wanneer gaat u dit via dit fonds aanvragen?

Antwoord 15

Deze mogelijkheid is mij bekend. Het vergoeden van preventieve maatregelen is een provinciale bevoegdheid. Het is aan de provinciale overheden om te bepalen van welke fondsen hiervoor gebruik gemaakt wordt.

Vraag 16

Wat vindt u van het idee om ook samen met België en Duitsland aanvragen in te dienen rondom grensoverschrijdende issues, zoals het verbeteren van de ecologische connectiviteit? Zo ja, per wanneer? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

In het kader van het bevorderen van de groen-blauwe dooradering onderschrijf ik uw idee om grensoverschrijdende projecten te stimuleren. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid biedt de mogelijkheid van het opzetten daarvan niet. Met de inzet van Interreg is dit wel mogelijk. Op basis van regionale initiatieven worden deze projecten opgezet. Ik zal bezien in hoeverre ik dit gezamenlijk met mijn collega van EZK kan bevorderen. In het kader van de samenwerking rond het internationaal wolvenplan, zal ik bezien welke gezamenlijke aanvragen bij kunnen dragen aan het bereiken van de beleidsdoelen.

Vraag 17

Wat vindt u van het idee om fondsen in te zetten om meer onderzoek te laten verrichten naar de invloed van jacht en beheer van prooidieren in relatie tot het voedselpatroon van de wolf?

Antwoord 17

Jaarlijks wordt in samenspraak met de provincies gekeken naar de prioriteiten voor onderzoek betreffende de wolf. Ik zal de invloed van jacht en beheer van prooidieren in relatie tot het voedselpatroon van de wolf. Als er wordt besloten dit onderwerp prioriteit te geven, zijn er momenteel voldoende fondsen beschikbaar voor de uitvoering hiervan.

Vraag 18

Bent u bereid om zo snel mogelijk aanvragen in te dienen bij alle Europese fondsen opdat adequaat preventie-, voorlichtings- en communicatiebeleid kan worden gevoerd? Zo ja, per wanneer gaat u dit doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 18

Zoals ik bij de beantwoording van vraag 10 heb aangegeven, verken ik de mogelijkheden voor een Landelijk informatiepunt wolf. Als uit deze verkenning naar voren komt dat voor het voeren van adequaat preventie-, voorlichtings- en communicatiebeleid aanvragen bij Europese fondsen nodig zijn, zal ik dat in overweging nemen.

Vraag 19

Hoe beoordeelt u het dat de jacht op jonge wilde zwijntjes – waar ook de wolf bij voorkeur op jaagt – afgelopen weekend opnieuw is geopend, terwijl het hoofd bedrijfsvoering van de Hoge Veluwe eerder zijn zorgen uitsprak over de wildstand in het park?⁵

Antwoord 19

Beheer van wilde zwijnen is de verantwoordelijkheid van de provincies. Gedeputeerde staten kunnen (categorieën van) personen aanwijzen en opdracht geven om de stand van bepaalde diersoorten, in dit geval wilde zwijnen, te beperken. Jagers zijn goed opgeleide en professionele vrijwilligers die uitvoering geven aan het beleid van de provincies. Populatiebeheer vindt plaats op basis van faunabeheerplannen. Deze plannen worden opgesteld door faunabeheereenheden en goedgekeurd door provincies. Deze plannen moeten voldoen aan de eisen die gesteld worden op grond van de Wet natuurbescherming. In de faunabeheerplannen staan onder andere de aanvangstijden van het wildbeheer. Het is niet aan mij om te treden in de afwegingen van de Faunabeheereenheid Gelderland en besluiten die de provincie neemt in het kader van populatiebeheer en schadebestrijding.

⁵ Trouw, 18 juni 2023, «Omheinde Nationale Park De Hoge Veluwe zegt dat wildstand keldert door de wolf» (<https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/omheinde-nationale-park-de-hoge-veluwe-zegt-dat-wildstand-keldert-door-de-wolf-b1b5d30a/>).

Vraag 20

Wat vindt u van de uitspraken van het hoofd bedrijfsvoering van de Hoge Veluwe dat zakelijke belangen een rol spelen bij zijn zorg over de wildstand en de wolf omdat bezoekers naar De Hoge Veluwe komen om wild te zien en dat steeds lastiger wordt?

Antwoord 20

Het staat eenieder vrij zijn mening over de wolf te uiten.

Vraag 21

Bent u het ermee eens dat de Hoge Veluwe ondanks de omheining geen dierentuin is en er niet moet worden ingegrepen in natuurlijke processen, zoals predatie door de wolf vanwege financiële belangen en bezoekersaantallen?

Antwoord 21

Het natuurbeleid is een provinciale bevoegdheid. Het is derhalve aan de provincie Gelderland om samen met het Nationaal Park de Hoge Veluwe invulling te geven aan dit beleid.

Vraag 22

Kent u de uitspraken van Prof. mr. Pieter van Vollenhoven op Twitter, waarin hij pleit voor het «beheren» van de wolvenpopulatie? Zo ja, hoe beoordeelt u deze uitspraken van een lid van het koninklijk huis, die aan het maatschappelijk belang raken en mogelijk polarisatie in de maatschappij kunnen versterken?⁶

Antwoord 22

Ja, deze uitspraak is me bekend. Het staat eenieder vrij zijn mening over de wolf te uiten.

Vraag 23

Is het waar dat wolven niet voorkomen in de top tien van in het wild levende dieren die schade aan de agrarische sector veroorzaken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe verklaart u dan de buitenproportionele aandacht voor vermeende, en mogelijk eenvoudig te voorkomen, schade door de wolf?⁷

Antwoord 23

In 2022 stond de wolf niet in de top 10 van schadeveroorzakende dieren, zoals bijgehouden door BIJ12.⁸ Ik begrijp dat er veel aandacht is voor de schade die de wolf veroorzaakt, omdat er angst leeft bij dierhouders en burgers over de aanwezigheid van een toenemend aantal wolven in Nederland. Die angsten neem ik heel serieus en ik wil helpen om die weg te nemen.

⁶ Twitter, 28 maart 2023 (<https://twitter.com/PieterVol/status/1640750624005300225?s=20>).

⁷ Trouw, 4 juli 2023, «Ganzen veroorzaken nog steeds meeste landbouwschade» (<https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/ganzen-veroorzaken-nog-steeds-meeste-landbouwschade-b16753f5/>).

⁸ Infographics faunaschade – BIJ12